

48

EL - FETH / POBJEDA
OBJAVLJENA U MEDINI, IMA 29 AJETA

Kaže Imam Ahmed: "Pričao nam je Veki' kako mu je pričao Šu'ba od Muavije ibn Kurreta da je rekao: "Čuo sam Abdullaha ibn Mugaffela kako kaže: 'Allahov Poslanik, s.a.v.s., u godini pobjede pri putovanju na svojoj devi učio je suru "El-Feth." Njeno učenje je mnogo puta ponovio.' Te kaže Muavija: 'Da mi nije mrsko da se svijet sad oko nas ovdje okuplja, pokazao bih kako je izgledalo to njegovo učenje.'" (El-Buhari i Muslim).

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا ۝ لِيُغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ
 وَيَسِّرَ لَكَ أَمْرًا وَيَهْدِيكَ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ۝ وَيَنْصُرَكَ اللَّهُ
 نَصْرًا عَظِيمًا ۝

"U ime Allaha, Svemilosnog, Milostivog!"
"Mi ćemo ti dati da pobijediš pobjedom jasnom" /1/ "da bi ti Allah ranije i kasnije grijeha oprostio, da bi blagodat Svoju tebi potpunom učinio, da bi te na pravi put uputio" /2/ "i da bi te Allah snažnom pomoći pomogao." /3/

Ovo poglavlje objavljeno je nakon što se Allahov Poslanik, s.a.v.s., vratio sa Hudejbije mjeseca zulkadeta šeste godine po Hidžri, nakon što su mu mušrici zabranili prilazak Haremi-šerifu kako bi učinio umru, zatim mu došli nudeći dogovor i uspostavljanje mira. On je te godine trebao da se vrati, a već sljedeće bi mogao posjetiti Meku. Allahov je Poslanik udovoljio njihovoj ponudi i pored toga što se jedna grupa ashaba protivila takvoj odluci. Među njima je bio Omer ibn el-Hattab, kao što će to, ako Bog da, biti detaljno razjašnjeno prilikom komentiranja ovog poglavlja. Nakon što je Allahov Poslanik, s.a.v.s., poklao kurbanu, u mjestu gdje se bio utaborio, vratio se. Potom Uzvišeni Allah objavljuje ovu suru, ocrtavajući stavove kako Poslanika tako i ashaba, tretirajući mirovni ugovor velikom pobjedom, imajući u vidu kakve sve koristi iz njega proizlaze. Kao što prenosi Ibn-Mes'ud, r.a., i ostali, da je rekao: "Vi

smatrate da se pod pobjedom podrazumijeva pobjedonosni ulazak u Meku, a ja držim da je pobjeda Ugovor na Hudejbiji." Prenosi El-Buhari od El-Berra'a, r.a., da je rekao: /168/ "Vi smatrate da je El-Feth - pobjeda, pobjedonosni ulazak u Meku. Oslobođenje Meke jeste bila pobjeda, ali pobjeda u pravom smislu riječi jeste prisega "Ridvan" na dan Hudejbije, kad nas je sa Allahovim Poslanikom bilo četrnaest stotina. Hudejbija - to je izvor. Iscrpili smo ga tako da u njemu nije ostalo ni malo vode. To je čuo Allahov Poslanik, s.a.v.s., te je prišao bunaru i sjeo na obalu. Zatražio je jednu posudu vode kojom je uzeo abdest i izaprao usta, te učio dovu... Zatim je vodu sasuo u bunar. Za kratko smo se odmaknuli od bunara da bi potom i mi i sve ostalo društvo pili koliko nam je volja." Prenosi Imam Ahmed od Enesa ibn Malika da je rekao:/169/ "Objavljen je Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., ajet:

"...da bi ti Allah ranije i kasnije grijeha oprostio", na povratku sa Hudejbije. Tom prilikom Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao je: "Ove noći mi je objavljen ajet koji mi je draži od svega na svijetu." Zatim je Allahov Poslanik, s.a.v.s., proučio pred prisutnima, a oni mu rekoše: "Sretno ti i prijatno bilo, o Allahov Vjerovjesniče. Uzvišeni Allah pokaza šta će s tobom učiniti, ali mi ne znamo šta će sa nama učiniti." Malo iza toga objavljeno je Allahovom Poslaniku, s.a.v.s.:

"da bi vjernike i vjernice uveo u dženetske bašče, kroz koje će rijeke teći", do riječi: **"...veliki uspjeh"**, a to je kraj petog ajeta. Ovaj hadis prenose El-Buhari i Muslim rivajetom od Katade. Prenosi Imam Ahmed od Medžmea ibn Hariseh el-Ensari, r.a., koji je bio jedan od prvih učača Kur'ana, da je rekao: /170/ "Bili smo svjedoci Hudejbije. Kad smo se vraćali ljudi su tjerali deve, te ljudi jedni drugima rekoše: 'Šta se desilo svijetu?' Tada rekoše: 'Došla je objava Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., dok je bio na svojoj devi kod mjesta Kerra'ul-Gamim. Prišlo mu je dosta ljudi te im je učio:

"Mi ćemo ti dati sigurnu pobjedu." Reče jedan od ashaba Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: "Je li, Allahov Poslaniče, je li ovo stvarno pobjeda?" Tada Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Tako mi Onoga u Čijoj je ruci duša Muhammedova, ovo je sigurno pobjeda.' Kada je došlo vrijeme da se plijen Hajbera dijeli, on je podijeljen samo učesnicima Hudejbije. Niko drugi nije mogao doći u obzir. Allahov Poslanik, s.a.v.s., razdijelio ga je na osamnaest dijelova, a vojske je bilo hiljadu i pet stotina, od toga tristo konjanika. Konjanik je dobio dva dijela, a pješadinac jedan. Ovaj hadis prenosi i Ebu-Davud.

Prenosi Imam Ahmed od El-Mugire ibn Šu'beh, koji kaže: /171/ "Allahov Poslanik, s.a.v.s., tako bi dugo klanjao da bi mu stopala počela oticati. Tada bi mu rekli: "Zar ti nije Allah oprostio sve grijeha što si počinio i što ćeš počiniti?" A on, s.a.v.s., reče: "Zar da ne budem Allahov zahvalni rob." Ovaj hadis prenose šesterica prenosilaca osim Ebu-Davuda.

* Objavljena na Hudejbiji iza sure "El-Džumu'a."

Allah Uzvišeni veli: **"Mi ćemo ti zbilja dati da pobijediš pobjedom jasnom"**, tj. jasnu i trijumfalnu. Ovim se misli na ugovor koji je sklopljen na Hudejbijji, koji će biti uzrok višestrukih koristi; mnogo ljudi prihvati islam, približiše se jedan drugome, otpoče komunikacija vjernika sa nevjernicima, te se tako proširi korisna nauka i ispravna vjera. Riječi Uzvišenog:

"...da bi ti Allah ranije i kasnije grijehe oprostio." Ovo je jedna od specifičnosti Poslanika, s.a.v.s. Ovim se odaje počast i veličanje Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., zato što je on u svim prilikama bio u apsolutnoj pokornosti, svaki njegov gest uvijek je bio ispravan. I održavao je samo dobro kakvo niko osim njega to nije dostigao. On je najpotpunija ličnost i prvak ljudi na oba svijeta. Niko nije bio dosljedan u sprovođenju Allahovih naredbi i zabrana kao on. Rekao je Allahov Poslanik, s.a.v.s.: /172/ "Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, danas od mene neće ništa zatražiti čime se Allahove svetinje veličaju a da im to ne udovoljim." Pošto je, uistinu, Allahu u tome bio pokoran, te pristao na ugovor, Uzvišeni Allah mu je rekao:

"Mi ćemo ti zbilja dati da pobijediš pobjedom jasnom, da bi ti Allah ranije i kasnije grijehe oprostio, da bi blagodat Svoju tebi potpunom učinio", tj. na oba svijeta:

"Da bi te na pravi put uputio", tj. ukazao ti na propise čvrste vjere:

"...i da bi te Allah snažnom pomoći pomogao", tj. zbog toga što si pokoran naredbi Allaha Uzvišenog. On će te uzdići i pomoći ti protiv tvojih neprijatelja. Kao što se i navodi u sahih hadisu: /173/ "Kad Allahov rob prašta, Allah mu sve više počasti daje, a što je Allahov rob skrušeniji prema Uzvišenom Allahu, to ga Allah više Sebi približava."

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ السَّكِينَةَ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ
لِيَرُدُّوْا إِلَىٰ مَنَاصِعِهَا وَيُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَبِّهِمْ وَالَّذِينَ كَفَرُوا
فَاللَّهُ عَلَيْهِمْ حَكِيمًا ④ لِيَدْخُلَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ
تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَيُكَفِّرُ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَكَانَ ذَلِكَ
عِنْدَ اللَّهِ فَوْزًا عَظِيمًا ⑤ وَيُعَذِّبُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالشُّرَكَاءِ
وَالشُّرِكَاتِ الظَّالِمِينَ بِاللَّهِ ظَنَّ السَّوْءَ عَلَيْهِمْ دَابِرَةُ السَّوْءِ
وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَلَعَنَهُمْ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ⑥
وَاللَّهُ جُنُودُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ غَنِيًّا حَسِيمًا ⑦

"On je Onaj Koji je smiraj u srca vjernika spustio da bi vjerovanje na vjerovanje svoje povećali, a vojske nebesa i Zemlje su Allahove;

Allah sve zna i mudar je", /4/ **"da bi vjernike i vjernice uveo u dženetske bašče, kroz koje rijeke teku, u kojima će vječno boraviti, i da bi prekrio njihova zla djela - a to je u Allaha veliki uspjeh"**, /5/ **"i da bi kaznio licemjere i licemjerke i mnogobošce i mnogoboškinje, koji o Allahu zlo misle - neka krug zla njih snađe! Allah se na njih nasrdio i prokleo ih i pripremio na Džehennem, a grozno je on boravište!"**/6/ **"Allahove su vojske nebesa i Zemlje; Allah je silan i mudar!"**/7/

Allah Uzvišeni veli: **"On je Onaj Koji je smiraj spustio"**, tj. sigurnost

"u srca vjernika" prilikom donošenja odluka ugovora na Hudejbijji. Pošto su vjernici poslušno pristali da se povinuju odredbama Allaha, dž.š., i Njegovog Poslanika, s.a.v.s., srca im se učvrstiše, te im Allah poveća iman. Ovo je dokaz da se iman kod ljudi kvantitativno razlikuje. Zato Uzvišeni kaže: **"...da bi vjerovanje na vjerovanje svoje povećali."** Zatim, Uzvišeni Allah napominje, da On ima snage, ako hoće, da pošalje na nevjernike kaznu sa neba: **"a vojske nebesa i Zemlje su Allahove."** Dakle, On ima načina kojim ih može nasilno učiniti pokornima, ali On je htio da propiše džihad. U tome ima velike mudrosti i jasnih dokaza. Zato Uzvišeni kaže: **"Allah sve zna i mudar je."**

Potom veli:

"...da bi vjernike i vjernice uveo u dženetske bašče, kroz koje rijeke teku, u kojima će vječno boraviti." Prethodno je naveden hadis od Enesa, r.a., kada su mu ashabi rekli: "Prijatno ti bilo! To je za tebe, a šta je za nas?" - te je Uzvišeni Allah objavo:

"da bi vjernike i vjernice uveo u dženetske bašče, kroz koje rijeke teku, u kojima će vječno boraviti", tj. ostat će u njemu vječno **"i da bi prekrio njihova zla djela"**, tj. poništio im grijehove, ne htio ih kazniti za njih, već ih oprostio i očistio,

"...a to je u Allaha veliki uspjeh", kao što Uzvišeni kaže:

"i ko bude od vatre udaljen i u Džennet uveden - taj je postigao što je želio", /3:185/ ali Uzvišeni dalje kaže:

"...i da bi kaznio licemjere i licemjerke i mnogobošce i mnogoboškinje, koji o Allahu zlo misle", tj. one što obezvrjeđuju Allahove propise i koji priželjkuju sramotu i propast Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i njegovim ashabama, r.a. Zato Uzvišeni kaže:

"...neka krug zla njih snađe! Allah se na njih nasrdio i prokleo ih", tj. udaljio ih od milosti Svoje, **"i pripremio na Džehennem, a grozno je on boravište!"** Potvrđujući Svoju mogućnost da se neprijateljima islama, kafirima i munaficima osveti, Allah veli:

"Allahove su vojske nebesa i Zemlje; Allah je silan i mudar!"

إِنَّا

أَرْسَلْنَاكَ شَهِيدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿١﴾ لِيُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ
وَيُعِزُّرُوهُ وَيُوقِرُّوهُ وَيُسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٢﴾ إِنَّ الَّذِينَ
يُبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللَّهَ يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ فَمَنْ نَكَتَ فَإِنَّمَا
يَنْكُتُ عَلَى نَفْسِهِ وَمَنْ أَوْفَى بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهُ اللَّهُ فَسَيُؤْتِيهِ
أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٣﴾

"Mi smo tebe poslali svjedokom, i radosnih vijesti donositeljem, i opominjateljem!" /8/ "da u Allaha i u Poslanika Njegova vjerujete, i da ga pomognete, i štujete, i da Ga ujutro i navečer slavite." /9/ "Oni koji su ti se zakleli na vjernost - zakleli su se, doista, na vjernost samom Allahu - Allahova ruka je iznad ruku njihovih! Onaj ko prekrši zakletvu krši je na svoju štetu, a ko ispuni ono na što se obavezao Allahu, On će mu dati veliku nagradu!" /10/

Allah Uzvišeni Svome Vjerovjesniku, s.a.v.s., kaže:

"Mi smo tebe poslali svjedokom", protiv svih stvorenja, **"i radosnih vijesti donositeljem"** vjernicima, **"i opominjateljem"**, tj. kafira. Komentar ovog je prethodio u poglavlju El-Ahzab,

"da u Allaha i u Poslanika Njegova vjerujete, i da vjeru njegovu pomognete." Ibn-Abbas, i mnogi drugi, kaže da (pomognete) znači, ustvari, (da ga velikim smatrate) **"i štujete"**, tj. da mu počast odajete, veličanstvo i priznanje ističete. Ovo se odnosi na Allahovog Poslanika, s.a.v.s., **"i da Ga slavite"**, tj. tespih, Allahu Uzvišenom, činite.

"...ujutro i navečer." Potom Uzvišeni ističe čast i ugled Svoga Vjerovjesnika, s.a.v.s., te veli:

"Oni koji su ti se zakleli na vjernost - zakleli su se, doista, na vjernost samom Allahu." Kao što Uzvišeni kaže:

"Onaj ko se pokorava Poslaniku pokorava se i Allahu." /4:80/¹

¹ Međutim - pristalice pravca vihdetul-vudžud - panteizam, ovaj ajet doslovice ovako tumače: (... Ovim je Uzvišeni kazao da je Njegov vjerovjesnik Muhammed, s.a.v.s. On, Allah, Uzvišeni i Sveti...). Neka nas Allah sačuva ovog kufra. Vidi djelo ("Šatahat-us-sufijeh" od Abdur-Rahmana el-Bedevidja, napisu koji se pripisuje Abdul-Ganijju en-Nablisi. Božija je ruka kao i svako drugo Njegovo svojstvo, ima istinsko, osnovno značenje, ali nedokučive kakvo}e. Prema tome, to nije Njegova blagodat niti moćili što drugo, već Njegova ruka, kao istinsko svojstvo koje Njemu dolikuje, a ne kao ostale ruke. "Niko nije kao On! On sve čuje i sve vidi."/42:11/ Zato Njegova ruka dolikuje Njegovoj veličini i Njegovoj uzvišenosti. On je Uzvišen i Svet.

"Allahova je ruka iznad ruku njihovih", znači, On je prisutan među njima, čuje njihov razgovor i vidi ih u prostoru, zna ono što svaki od njih osjeća, kao i šta javno ispoljava. A On je: **"Svemilosni, Koji se nad Aršom uzvisio." /20:5/** Tako su se zakleli na vjernost Uzvišenom Allahu, posredstvom Njegovog Poslanika, s.a.v.s., kao što se da razumjeti iz sljedećih kur'anskih riječi:

"Allah je od vjernika kupio živote njihove i imetke njihove u zamjenu za Džennet koji će im dati - oni će se na Allahovom putu boriti, pa ubijati i ginuti. On im je to zbilja obećao u Tevratu i Indžilu i Kur'anu, a ko od Allaha dosljednije ispunjava obećanje svoje? Zato se radujte pogodbi svojoj koju ste s Njim ugovorili i to je veliki uspjeh." /9:111/

Prenosi Ibn Ebi-Hatim od Ebu-Hurejra, r.a., da je rekao: "Rekao je Allahov Poslanik, s.a.v.s.: /174/ 'Ko izvuče svoju sablju na Allahovom putu, on se zavjetovao Allahu.'" Zato Uzvišeni kaže:

"Onaj ko prekrši zakletvu krši je na svoju štetu", tj. prekršilac zakletve snosi sve posljedice. A Allah ništa oštećen biti neće, **"a ko ispuni ono na šta se obavezao Allahu, On će mu dati veliku nagradu."** Pod pojmom zakletva ovdje se, dakle, misli na zakletvu "Ridvan", a to je stablo akacije u blizini malog mjesta Hudejbije. Tu su ashabi, r.a., dali zakletvu na vjernost Allahovom Poslaniku, s.a.v.s. Bilo ih je hiljadu i četiri stotine.

UZROK DAVANJA OVE VELIKE ZAKLETVE

Pozvao je Allahov Poslanik, s.a.v.s., Omera ibn El-Hattaba, te mu saopćio da ga želi poslati u Meku, da u ime njega obavijesti prvake Kurejša o razlozima njihove posjete. Ali Omer, r.a., reče: "O Allahov Poslanice, ja se zaista bojim da me Kurejšije ne ubiju. U Meki nema nikoga od sinova Adija ibn Ka'ba ko bi me mogao zaštititi, a Kurejšije dobro pamte što sam im zla nanio i koliko sam bio kivan na njih. Zato bih predložio čovjeka koji kod njih uživa veći ugled od mene, to je Osman ibn Affan, r.a. Pošaljimo ga Ebu - Sufjanu i mekanskim prvacima. Neka ih izvijesti da ti nisi došao zbog rata, već zato što želiš zijaretiti Allahovu kuću i odati joj počast. Osman, r.a., uputio se u Meku te susreo Ebana ibn Seida ibn el-Asa, koji ga je uzeo pod zaštitu dok nije dostavio pismo Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Tako je došao Ebu - Sufjanu i velikanima Kurejša, i saopćio im ono zbog čega je poslan. Oni mu ponudiše da je slobodan učiniti tavaf. Na tu ponudu on je rekao: "Ne želim to učiniti prije nego što tavaf oko Kabe ne bude obavio Poslanik, s.a.v.s." Kurejšije su razmišljajući šta da čine, ostavili Osmana jedno vrijeme, te se on zadržao u Meki više nego što su to muslimani očekivali. U međuvremenu do muslimana i Poslanika, s.a.v.s. stigla je vijest da je Osman, r.a., ubijen. Ibn-Ishak

kaže: "Kazivao mi je Abdullah ibn Ebi Bekr da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., na vijest o ubistvu hazreti Osmana, rekao: /175/ "Nećemo otići dok se ne sukobimo s njima." Nemalo poslije toga, Allahov Poslanik, s.a.v.s., pozvao je na davanje zakletve. Zakletva "Ridvan" poznata je kao "Bej'atur-Ridvan" obavljena je ispod drveta, a dali su je svi muslimani koji su tu bili prisutni, osim Džedda ibn Kajsa, brata Beni Seleme. O njemu je često govorio Džabir, r.a.:

"Tako mi Allaha, kao da gledam kako se prihvatio deve okrenuvši se prema njoj, krijući se od ljudi." Nakon obavljene zakletve Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., stiže vijest da Osman, r.a., nije ubijen. Pošto su se muslimani u ovoj zakletvi zavjetovali na vjernost, i da su se spremni do zadnjeg boriti, mušrici se pobojaše te poslaše nekolicinu muslimana koji su bili u Meki da saopće Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., da su mušrici spremni na pregovore i ugovor o mirnom razrješnju nastale situacije. Prenosi Ebu-Bekr el-Humejdi od Džabira, r.a., da je rekao: /176/ "Na Hudejbijji nas je bilo hiljadu i četiri stotine. Tada nam je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Vi ste najbolji stanovnici Zemlje." Prenosi Imam Ahmed od Džabira ibn Abdullaha, r.a., od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da je rekao: /177/ "Neće ući u Džehennem nijedan od onih što su se ispod stabla zakleli."

Prenosi Muslim od Džabira, r.a.: /178/ "Došao je sluga Hatiba ibn Ebi-Beltaa Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., te se požalio na svoga vlasnika i reče: "O Allahov Poslaniče, Hatib će sigurno gorjeti u Vatri!" A Allahov Poslanik, s.a.v.s., na to mu kaže: "Nisi u pravu, on neće gorjeti u Vatri, on je, uistinu, učestvovao u Bici na Bedru i Zakletvi na Hudejbijji." Upravo tako i Uzvišeni Allah, dž.š., hvali i ističe:

"Oni koji su ti se zakleli na vjernost, zakleli su se doista na vjernost samom Allahu - Allahova je ruka iznad njihovih! Onaj ko prekrši zakletvu, krši je na svoju štetu, a ko ispuni ono na šta se obavezao Allahu, On će mu dati veliku nagradu." Dok u drugom ajeti-kerimu Uzvišeni veli:

"Allah je zadovoljan onim vjernicima koji su ti se pod drvetom na vjernost zakleli. On je znao šta je u srcima njihovim, pa je spustio smirenost na njih, i nagradit će ih skorom pobjedom."

سَيَقُولُ لَكَ الْمُخَلَّفُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ شَغَلْنَا أَمْوَالَنَا
وَأَهْلُونَا فَاسْتَغْفِرْنَا يَتَقُولُونَ بِالسِّنِينَ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ
قُلْ مَنْ يَمْلِكُ لَكُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا إِنْ أَرَادَ بِكُمْ ضَرًّا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ نَفْعًا
بَلْ كَانِ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿١١﴾ بَلْ ظَنَنْتُمْ أَنْ لَنْ يَنْفَلِبَ الرَّسُولُ
وَالْمُؤْمِنُونَ إِلَىٰ أَهْلِيهِمْ أَبَدًا وَرَبُّنَا الَّذِي فِي قُلُوبِكُمْ وَظَنَنْتُمْ ظَنَّ السَّوْءِ
وَكُنْتُمْ قَوْمًا بُورًا ﴿١٢﴾ وَمَنْ لَمْ يُؤْمَرْ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ فَإِنَّا أَعْتَدْنَا
لِلْكَافِرِينَ سَعِيرًا ﴿١٣﴾ وَلِلَّهِ مَلِكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ
وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَكَانَ اللَّهُ عَفُورًا رَحِيمًا ﴿١٤﴾

"Govorit će ti beduini koji su izostali: 'Zadržala su nas stada naša i porodice naše, pa zamoli za nas oprost?' Oni govore jezicima svojim ono što nije u srcima njihovim. Reci: 'Pa ko može promijeniti Allahovu odluku ako vam On hoće nauditi, ili ako vam hoće kakvo dobro učiniti?!' Naprotiv! Allah zna ono što radite."/11/ "Čak ste mislili da se Poslanik i vjernici nikada neće vratiti porodicama svojim; vaša su srca bila zadovoljna zbog toga i vi ste na najgore pomišljali, vi ste narod pokvaren."/12/ "Onaj ko ne vjeruje u Allaha i Poslanika Njegova - pa, Mi smo za nevjernike razbuktali oganj pripremili!"/13/ "Allahova je vlast na nebesima i na Zemlji, On prašta kome On hoće, a kažnjava koga hoće - Allah mnogo prašta i milostiv je."/14/

Uzvišeni Allah, dž.š., iznosi pravdanja beduina koji su izostali smatrajući da je po njih bolje da ostanu sa svojim porodicama na svojim poslovima. Pravdali su se Allahovom Poslaniku zbog neučestvovanja u pohodu sa njim i tražili od njega da im za oprost moli Allaha. U tome su se samo pretvarali, zato Uzvišeni Allah kaže:

"Oni govore jezicima svojim ono što nije u srcima njihovim. Reci: 'Pa ko može promijeniti Allahovu odluku, ako vam On hoće nauditi, ili ako vam hoće kakvo dobro učiniti.'" Tj. niko ne može spriječiti Allahovu volju. On je sveznajući o tajnama i osjećanjima, pa makar se vi pred nama pretvarali i dvolični bili. Zato Uzvišeni Allah kaže:

"Allah zna ono što radite." Potom dalje veli:

"Čak ste mislili da se Poslanik i vjernici neće nikada vratiti porodicama svojim." Tj. bili ste uvjereni da će biti pobijeni da će im se korijenje zatrti, te da neće niko ostati ko će o tom pričati.

"...i vi ste na najgore pomišljali, vi ste narod pokvaren", tj. propali i pokvareni narod.

"Onaj ko ne vjeruje u Allaha i Poslanika Njegova", tj. onaj ko svoje poslove, i javne i tajne istinski ne podredi Allahu, bit će izložen patnji od Allaha, dž.š., u žestokoj Vatri, pa makar pred ljudima ispoljavao suprotno onome što u sebi krije. Zatim Uzvišeni objašnjava da je On Onaj Koji presudu daje, Koji upravlja i naredbe sprovodi prema stanovnicima nebesa i Zemlje.

"On prašta kome On hoće, a kažnjava koga hoće - Allah mnogo prašta i milostiv je", tj. onome ko Mu se pokaje i povrati, i ko je pred Njim pokoran.

سَيَقُولُ الْمُخَلَّفُونَ إِذَا
 انطقتهم إلى مفاكم لنا خذوها
 ذرونا نبتغكم يريدون أن يبذلوا
 كلمة الله قل لن تتبعونا
 كذالك قال الله من قبل فسيقولون بل
 تحصدوننا بل كانوا لا يفقهون إلا قليلا ١٥

"Oni koji su izostali sigurno će reći kada pođete da plijen uzmete: 'Pustite i nas da vas pratimo!' Oni žele izmijeniti Allahov govor. Reci: 'Vi nas nećete pratiti, to je još prije Allah rekao!', a oni će reći: 'Nije tako, nego, vi nama zavidite.' A nije ni to, već oni malo šta razumiju."/15/

Ovim ajetima Allah Uzvišeni govori o beduinima koji su odbili krenuti na umru sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., ka Hudejbiji, a koji su, kad je Allahov Poslanik, s.a.v.s., krenuo sa ashabima, r.a., u osvajanje Hajbera, tražili da krenu sa njima jer su željeli biti uvršćeni u raspodjelu plijena iako su prethodno izostali u ratnom pohodu protiv neprijatelja. Zato Uzvišeni Allah naređuje Svome Poslaniku, s.a.v.s., da im za kaznu ne udovolji njihovom traženju. Jer, Allah je, uistinu, obećao učesnicima Hudejbije, mimo ostalih, plijen Hajbera. U tom im se neće pridružiti niko od beduina koji su izostali, to je propis i odredba, te zato Uzvišeni veli:

"Oni žele promijeniti Allahov govor." Ibn-Džurejdž kaže: "Tj. tako što će obeshrabriti muslimane u pogledu džihada."

"Reci: 'Vi nas nećete pratiti, to je još prije Allah rekao.'" Tako je Allah obećao učesnicima Hudejbije, prije nego što ste vi tražili da izidete s njima."

"...a oni će reći: 'Nije tako, nego oni nama zavide'", tj. na tome što bi učestvovali s vama u raspodjeli plijena.

"A nije ni to već oni malo šta razumiju."

قُلْ لِّلْمُخَلَّفِينَ مِنَ
 الْأَعْرَابِ سُدُّ عَوْنٍ إِلَى قَوْمِ أُولِي الْأَرْبَابِ
 شَدِيدٌ تَقْتُلُونَهُمْ أَوْ يَسْتَلُونَ
 فَإِنْ تَطِيعُوا أَوْ تَكْفُرُوا اللَّهُ أَجْرًا حَسَنًا وَإِنْ تَتَوَلَّوْا كَمَا تَوَلَّيْتُمْ مِنْ قَبْلُ
 يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ١٦ لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى حَرْجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرْجٌ
 وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرْجٌ وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي
 مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَمَنْ يَتَوَلَّ يَُعَذِّبْهُ عَذَابًا أَلِيمًا ١٧

"Reci beduinima koji su izostali: 'Bit ćete pozvani protiv naroda žestoke snage, da se protiv njih borite, ili će islam primiti. Pa ako poslušate, Allah će vam lijepu nagradu dati, a ako izbjegnute, kao što ste i do sada izbjegavali, kaznit će vas bolnom kaznom.'" /16/ "Nije grijeh slijepom, ni hromom ni bolesnom! Onoga koji se pokorava Allahu i Poslaniku Njegovu On će u dženetske bašče, kroz koje teku rijeke, uvesti, a onoga ko se okrene, kaznom bolnom će kazniti."/17/

(Mufessiri su se razili u preciziranju naroda veoma hrabrog i moćnog, protiv kojih će se boriti beduini kada budu pozvani na borbu sa njima. Ali nije ni važno koji će to narod biti, važno je da se Allahova naredba mora poštovati i primijeniti pa ma o kom se jakom narodu radilo, pošto su muslimani na Istini i bore se zbog Istine, kako bi uzdigli riječ Istine, a oborili zabludu. Zato nema nikakve sumnje da će Uzvišeni Allah učiniti muslimane jačim od bilo kojeg jakog naroda, jer su oni ti koji podupiru Istinu, kako bi pomogao Svoju vjeru i uzdigao Svoju riječ. Budući da su bili takvi, oni su uz Allahovo dopuštenje pobijedili Perzijance, Bizantinca, Kineze, Indijce, Egipćane, sve Berbere, Špance, Francuze, i uz pomoć Allahove moći i snage, bijahu jači od svake jačine, zato što je Allah bio uz njih. Ovo je općenito značenje ovog ajeta, a moglo bi se reći da se ovim ajetom posebno oslovljavaju beduini koji su izostali iz skupine muslimana, te da će oni biti pozvani da se suprotstave narodima koji su jači od njih, kao što su njihovi suvremenici: Hevazin, Sekif, Benu-Hanife i dr. jača plemena.² **"...da se protiv njih borite, ili će islam primiti."** Znači, Allah vam propisuje protiv njih borbu. Ta borba neće imati ograničen karakter, a vi ćete biti potpomognuti protiv njih, ili će primiti islam i ući u vašu vjeru bez borbe i slobodnim izborom.

"Pa ako poslušate", tj. odazovete se pozivu za džihad,

"Allah će vam lijepu nagradu dati; a ako izbjegnute, kao što ste i do sada izbjegavali",

² Tekst naveden među dva znaka jednakosti nije govor mutessira Ibn Kesira nego moj govor!

kao što ste izostali za vrijeme Hudejbije, **"kaznit će vas bolnom kaznom."** Potom, Uzvišeni Allah navodi opravdane razloge zbog kojih se džihad može ostaviti, a to su:

a) stalni: sljepilo i hromost;

b) prolazni: uvjetovani bolešću, koja traje nekoliko dana i, dok traje, jeste opravdan razlog, ali čim prođe, to prestaje biti. Uzvišeni zatim podstičući na džihad i pokornost Allahu i Njegovom Poslaniku, kaže:

"Onoga koji se pokorava Allahu i Poslaniku Njegovom, On će u dženetske bašče, kroz koje teku rijeke, uvesti, a onoga ko se okrene", tj. ko se prihvati običnog života ne htijući džihada, **"kaznom bolnom će kazniti"**, i to na ovom svijetu poniženjem, a na budućem svijetu Vatrom. A Allah najbolje zna.

* لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ

عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَايَعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَنْزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ وَأَثَبَهُمْ فَخْرًا قَرِيبًا ﴿١٨﴾ وَمَعَازِمَ كَثِيرَةً يَأْخُذُونَهَا وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿١٩﴾

"Allah je zadovoljan onim vjernicima koji su ti se pod drvetom na vjernost zakleli. On je znao šta je u srcima njihovim, pa je spustio smiraj na njih, i nagradit će ih skorom pobjedom."/18/ "I brojnim plijenom koji će uzeti, a Allah je silan i mudar."/19/

Ističe Uzvišeni Allah Svoje zadovoljstvo vjernicima koji se zavjetovaše svome Poslaniku, s.a.v.s., pod stablom akacije u području Hudejbije, te kaže:

"On je znao šta je u srcima njihovim." Znao je, dakle, da su iskreni, odani, poslušni i pokorni: **"...pa je spustio smiraj"**, tj. sigurnost **"...na njih, i nagradit će ih skorom pobjedom."** A to je ono što je Uzvišeni Allah njima njihovom zaslugom dao u sklopu ugovora koji su postigli sa neprijateljima svojim i opće koristi koje proistječu iz toga, koje su muslimani imali; oslobađanjem Hajbera, oslobađanjem Meke, te oslobađanjem ostalih krajeva i predjela zemlje. Te slava, pomoć i veličina što im Uzvišeni daruje na oba svijeta. Zato Uzvišeni kaže:

"i bogatim plijenom koji će uzeti, jer Allah je silan i mudar." Prenosi Ibn Ebi Hatim od Ejjasa bin Seleme, a on od svoga oca, da je rekao: /179/ "Dok smo bili na podnevnom počinku, iznenada začusmo glasnika Resulullahovog, s.a.v.s., kako zove: 'O ljudi: Zakletva! Zakletva! Zakletva! Sišao je Džibril!' Te kaže: 'Pohrili smo Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., a on je bio pod stablom akacije, te smo mu se zavjetovali.'" To su riječi Uzvišenog Allaha:

"Allah je zadovoljan onim vjernicima koji su ti se pod drvetom na vjernost zakleli." Te

kaže: "A Allahov Poslanik, s.a.v.s., zakleo se u ime Osmana ibn Affana, r.a., stavljajući svoje ruke jednu po drugoj. Na taj prizor ljudi rekoše: "Blago Ibn-Affanu, on tavafi oko Kabe a mi ovdje." A Resulullah, s.a.v.s., na to reče: "Da cijelu godinu ovako potraje, on ne bi tavafio, prije negoli ja tavafim."

وَعَدَكُمْ اللَّهُ مَغَارِمَ كَثِيرَةً يَأْخُذُونَهَا
فَجَعَلَ لَكُمْ هُدُومًا وَقَفًا يَدِي النَّاسِ عَنْكُمْ وَلِتَكُونَ آيَةً لِلْمُؤْمِنِينَ وَيَهْدِيَكُمْ
صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ﴿٢٠﴾ وَأُخْرَى لَمْ تُقَدِّرُوا عَلَيْهَا قَدْ أَحَاطَ اللَّهُ بِهَا وَكَانَ
اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا ﴿٢١﴾ وَلَوْ قَاتَلَكُمْ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوَلَّوْا الْأَدْبَارَ مِنْكُمْ
لَا يَجِدُونَ وِلْيًا وَلَا نَصِيرًا ﴿٢٢﴾ سُنَّةَ اللَّهِ الَّتِي قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلُ وَلَنْ
تَجِدَ لِسُنَّةِ اللَّهِ تَبْدِيلًا ﴿٢٣﴾ وَهُوَ الَّذِي كَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ
عَنْهُم بِجُنْحٍ مَكَّةَ مِنْ بَعْدِ أَنْ أَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ
بَصِيرًا ﴿٢٤﴾

"Allah vam obećava brojnan plijen koji ćete uzeti, a s ovim je požurio i ruke ljudi od vas je zadržao - da bi to bio znak za vjernike i da bi vam na pravi put ukazao" - /20/ "i drugi, koji niste bili u stanju uzeti, - Allah vam ga je dao, jer Allah sve može." /21/ "A da su nevjernici s vama borbu zametnuli, sigurno bi se u bijeg dali i poslije ne bi ni zaštitnika ni pomagača našli" /22/ "Prema Allahovu zakonu koji oduvijek važi, a ti nećeš vidjeti da se Allahov zakon promijeni." /23/ "On je zadržao ruke njihove od vas i vaše od njih usred Meke, i to nakon što vam je pružio mogućnost da ih pobijedite - a Allah dobro vidi ono što vi radite."/24/

"Allah vam obećava brojnan plijen koji ćete uzeti." Mudžahid tvrdi da se pod ovim podrazumijeva svaki plijen koji su muslimani imali do danas **"a s ovim je požurio"**, tj. s oslobađanjem Hajbera,

"i ruke ljudi od vas je zadržao", tj. neće moći do vas doprijeti zlo vaših neprijatelja koje su za vas spremili i krili u sebi; kao što je rat i ubijanje, kao što je njihove ruke onemogućio da dospiju do imetaka vaših, porodice i svega što je ostalo u vašim prebivalištima

"da bi to bio znak za vjernike", da uzmu pouku iz toga, jer Allah vas je uistinu sačuvao i pomogao vas do pobjede nad svim neprijateljima i pored toga što ste malobrojniji. Kako bi razumjeli to što Allah sa njima čini, te da jedino On istinski poznaje rasplet stvari, te da je pravo dobro u onom što Allah Svojim

vjernicima izabere. Iako to ponekad preziru. Kao što Uzvišeni kaže:

"Ne volite nešto, a ono može biti dobro za vas." /2:216/

"...i da bi vam na Pravi put ukazao", tj. zato što se Njegovih naredbi pridržavate i što ste ustrajni u pokornosti prema Njemu i što ste Njegovom Poslaniku, s.a.v.s., odani.

"I drugi, koji niste bili u stanju uzeti - Allah vam ga je dao, jer Allah sve može", tj. i drugi plijen, i razna druga osvajanja koja ne možete ostvariti, Allah ih vam je olakšao i omogućio vam da ih postignete. Jer, uistinu, Uzvišeni opskrbljuje Svoje bogobojazne robove odakle se i ne nadaju. Komentatori Kur'ana razišli su se u tome šta se podrazumijeva pod pojmom plijen u ovom ajetu. Ibn-Džerir tvrdi da se misli na Meku. Dok Mudžahid zastupa mišljenje da se pod ovim podrazumijeva svako osvajanje i plijen do Sudnjeg dana. A Ibn-Abbas, r.a., kaže "Ovo se odnosi samo na ono što je dosad osvojeno."

"A da su nevjernici s vama borbu zametnuli, sigurno bi se u bijeg dali, i poslije ne bi ni zaštitnika ni pomagača našli." Ovo je radosna vijest vjernicima da će Allah pomoći Svoga Poslanika i njegove prave vjernike protiv mušrika u slučaju da ih napadnu. Te da će nevjernička vojska biti poražena. Te da bježeći neće naći ni zaštitnika ni pomagača, jer ratuju protiv Allaha i Njegovog Poslanika i Allahove stranke vjernika. Allah Uzvišeni dalje kaže:

"Prema Allahovu zakonu, koji oduvijek važi, a ti nećeš vidjeti da se Allahov zakon promijeni", tj. ovo je Allahov propis i Njegov adet koji važi za Njegova stvorenja, nikada se u nekom mjestu nije sučelio kufr sa imanom, a da Allah nije iman pomogao protiv kufra.

"On je zadržao ruke njihove od vas i vaše od njih usred Meke, i to nakon što vam je pružio mogućnost da ih pobijedite - a Allah dobro vidi ono što vi radite." Ovo je dobrota i milost Uzvišenog Allaha, dž.š., prema vjernicima, tako što je od njih zadržao ruke mušrika, a zadržao je i vjerničke ruke od onih, te se nisu sukobili u blizini Haremi-šerifa. Svi su bili pošteđeni, uspostavljeno je primirje koje je donijelo veliko dobro vjernicima i pozitivne posljedice na oba svijeta. Prenosi Imam Ahmed od Enesa ibn Malika, r.a., da je rekao: "Kad su bili na Hudejbiji, nasrnulo je na Allahovog Poslanika i njegove ashabe osamdeset naoružanih Mekelija, koji izbiše iz pravca brda Ten'im. Imali su namjeru ubiti Allahovog Poslanika, s.a.v.s.. Allahov Poslanik je učio dovu protiv njih, te odstupiše, a Affan kaže: "Pa im je oprostio." Te je Allah objavio ovaj ajet:

"On je zadržao ruke njihove od vas i vaše od njih usred Meke, i to nakon što vam je pružio mogućnost da ih pobijedite." Navode Muslim Ebu-Davud u svome Sunenu, Et-Tirmizi i En-Nesai.

هُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَالْهَدْيِ مَعَكُوفًا أَنْ يَبْلُغَ مَحَلَّهُمْ وَلَوْلَا رِجَالٌ مُؤْمِنُونَ وَنِسَاءٌ مُؤْمِنَاتٌ لَمَّا تَعْلَمُوهُمْ أَنْ تَطَّوَّهُمْ فَنُصِيبَكُمْ مِنْهُم مَّعْرَةٌ بِنِعْرِ عَدُوِّ اللَّهِ فِي رَحْمَتِهِ مِنْ يَشَاءُ لَوْ تَزَيَّلُوا لَعَذَّبْنَا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٢٥﴾ إِذْ جَعَلَ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْحَمِيَّةَ حَمِيَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَأَلْزَمَهُمْ كَلِمَةَ التَّقْوَى وَكَانُوا أَحَقَّ بِهَا وَأَهْلَهَا وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٢٦﴾

"Oni su ti koji ne vjeruju i brane vam da pristupite Mesdžid - Haramu, i da kurbanu koji vodite sa sobom do mjesta svojih stignu. I da nije bilo muškaraca vjernika i žena vjernica, koje vi ne poznajete, pa da ih iz neznanja pobili ne biste te bi vas zbog njih neugodnost zadesila (dozvolio bi vam osvajanje). Da bi Allah u milost Svoju uveo onoga koga hoće. A da su oni bili odvojeni, doista bismo bolnom kaznom kaznili one među njima koji nisu vjerovali."/25/ "Kad su nevjernici srca svoja punili žarom, žarom paganskim, Allah je spustio smiraj Svoj na Poslanika Svoga i na vjernike i obavezao ih na Riječ bogobojaznosti - a oni i jesu najpreči i najdostojniji za to - a Allah sve zna."/26/

Allah Uzvišeni govori o mušricima, Arapima Kurejša i ostalima koji podržavaju Kurejše protiv Allahovog Poslanika, s.a.v.s., **"...oni su ti koji ne vjeruju", "i brane vam da pristupite Mesdžid-Haramu"** iako vi imate veće pravo na njega, on ustvari pripada vama,

"...i da kurbanu koje vodite sa sobom do mjesta svoga stignu", tj. brane kurbanima da se dotjeraju do određenog mjesta za klanje, a bilo ih je sedamdeset (deva).

"...i da nije bilo muškaraca vjernika i žena vjernica", tj. među mušricima koji su skrivali svoju vjeru, koje čak ni vi muslimani ne znate, te bi ih mogli ubiti. Stoga Uzvišeni veli:

"koje ne poznajete pa da ih iz neznanja pobili ne biste, te bi vas zbog njih neugodnost zadesila", tj. grijeh i kazna

(dozvolio bi vam osvajanje.) "Da bi Allah u milost Svoju uveo onoga koga On hoće", tj. odložio im je kaznu za jedno vrijeme, kako bi se između njih vjernici izdvojili i da bi se mnogo njih vratilo u islam. Potom Uzvišeni kaže: **"A da su oni bili odvojeni",** tj. da su se nevjernici raspoznavali od vjernika među njima,

"doista bismo bolnom kaznom kaznili one među njima koji nisu vjerovali", tj. pomogli bismo vam da ih savladate i ljuto poubijate.

"Kad su nevjernici srca svoja punili žarom, žarom paganskim." Ovdje se misli na onaj moment kada su odbili na početku ugovora napisati: **"U ime Allaha, Svemilosnog, Milostivog"**, te odbili napisati: "Ovo je ono na što se obavezao Muhammed, Allahov Poslanik."

"Allah je spustio smiraj Svoj na Poslanika svoga, i na vjernike i na Riječ bogobožnosti njih obavezao." To čime ih je obavezao jeste "kelimetut-takva" - riječi bogobožnosti: **"la ilaheilla-Allah."** Kao što prenose Ibn-Džerir i Abdullah, sin Imama Ahmeda, od Ubejj bin Ka'ba, r.a., da je čuo Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kako kaže: /181/

"i obavezao ih na Riječ bogobožnosti." I to su, kaže: **"la ilaheilla-Allah."** Ovako prenosi Tirmizi i kaže: "Ovo je hadis garib, ovaj hadis ima samo rivajet od Hasana ibn Kuz'a." Dalje Uzvišeni veli: **"...a oni i jesu najpreči i najdostojniji za to"**, tj. muslimani su ti kojima pripada riječ bogobožnosti, oni su njeni sljedbenici: **"...a Allah sve zna"**, tj. Allah najbolje zna ko zaslužuje blagodat, a ko kaznu.

DOGADAJ NA HUDEJBIIJI I SKLAPANJE SPORAZUMA

/182/ "Krenuo je Allahov Poslanik, s.a.v.s., i velika skupina muslimana put Meke sa odlukom da posjete Kabu i učine umru, ne želeći sukob i rat. Sa sobom su vodili sedamdeset deva određenih za kurbane. Putovali su do mjesta Asfan, gdje ih je susreo Bišr ibn Sufjan el-Ka'bi i rekao: 'O Allahov Poslanice, na ovom putu vas očekuju Kurejšije. Izišli su sa ženama i djecom, "obučeni u kože tigrova." Zakleli su se da nećeš ući u Meku silom nikada. Dobro su se pripremili, a Halid bin Velid sa konjicom ispred svih nalazi se u Kura'ul-Gammin.' Tad Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Jadni li su Kurejšije, uništiti će ih ratovi!... Šta bi ih koštalo da se ne isprečavaju između mene i ostalih ljudi; pa ako me ubiju, to je ono što žele, a ako me Allah nad njima pomogne, ući će u islam... Ako ovo odbijaju i žele samo borbu, onda neka znaju: tako mi Allaha, neću odustati od borbe za ideju kojom me je Allah zadužio do pobjede ili smrti!' Zatim je naredio muslimanima da skrenu u desnom pravcu, između udolina Hamda, u pravcu koji izlazi do Senijetul-Merara i Hudejbije, nedaleko od Meke. Kad su konjanici Kurejšija opazili da su muslimani promijenili pravac, vratiše se Kurejšijama da vide kako dalje postupiti. U mjestu Senijetul-Merara zastala je deva na kojoj je jahao Poslanik, s.a.v.s. Neko je povikao: 'Uzjogunila se deva Allahovog Poslanika', a Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Ona se nikad ne joguni, i to nije njena osobina, već ju je zaustavilo ono što je zaustavilo i slona pred Mekom. Tako mi Allaha, ako mi se

Kurejšije obrate kao rođaku, uvodoljiti ću im.' Zatim je Allahov Poslanik, s.a.v.s., naredio ljudima da sjašu. Muslimani upozoriše da u dolini gdje ljudi treba da odsjednu nema vode. Tada je Poslanik, s.a.v.s., iz svoje sulice izvadio jednu strijelu i dao je ashabu koji siđe u otvor jednog bunara, pobode je na dno, a voda poteče. Bilo je vode dovoljno svima, čak su i deve napunile svoje grbe. Dok su se odmarali stigla je prva delegacija Kurejšija, iz plemena Huzaa, koju je predvodio Budejl bin Verka; razgovarali su sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., želeći saznati razloge njegovog dolaska. Izvijestio ih je da ne želi rat već namjerava posjetiti Kabu, završavajući riječima koje je prethodno rekao Bišru bin Sufjanu. Kad se ovi vratiše Kurejšijama, rekoše: 'O skupino Kurejšija, prebrzo ste donijeli odluku o Muhammedu, s.a.v.s. On, uistinu, ne želi sukob, već želi obići Kabu i veličati je kako to njoj i dolikuje.' Kurejšije to primiše sa nevjericom. Sa plemenom Huzaa, Allahov Poslanik, s.a.v.s., imao je posebne odnose. Njemu su se povjeravali i muslimani i mušrici tog plemena, ne tajeci mu ništa što se zbiva u Meki. Kurejšije na to rekoše: 'Iako je došao s tom namjerom kao što tvrdite, neće u Meku silom ući, jer šta bi tada rekli ostali Arapi.' Te ponovno, kao izaslanika, poslaše Mikreza ibn Hafsa, jednog od sinova Benu-Amira ibn Luejja. Kad ga primijeti Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Ovaj je čovjek prevarant!' Pošto je izložio šta je imao, Poslanik, s.a.v.s., rekao mu je isto ono što je već rekao i prethodnima. Izaslanik se vrati Kurejšijama i prenese im šta je čuo. Sljedeći izaslanik Kurejšija je bio El-Hulejs ibn Alkama el-Kenani, prvak Habešija. Kada ga primijeti Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Ovaj pripada narodu što obožavaju žrtvu, zato mu pokažite naše kurbane.' Bio je ganut prizorom. Obilježeni kurbanu bili su iscrpljeni od gladi i daljine puta. Kad se vratio, prekorio je Kurejšije i upozorio ih da nije dopušteno da se onako pati stoka namijenjena za kurbane. Kurejšije mu rekoše da sjedne, govoreći da je on jedan beduin koji ništa ne razumije. Potom poslaše Urveta-ibn Mes'uda es-Sekafia, koji reče: 'O Muhammede, sakupio si ljude iz raznih plemena i sad sa njima želiš cijepati svoj korijen. Kurejšije su izišle sa ženama i djecom, "obučeni u tigrove kože", i zakleli su se da nećeš ući. A tako mi Allaha, vidim mnoge od ovih što su s tobom kako su spremni sutra te izdati.' Ebu-Bekr, r.a., koji je sjedio iza Allahovog Poslanika, s.a.v.s., ustade i reče: 'Umukni, nitkove jedan, zar mi da ga izdamo?' 'Ko je ovo, Muhammede?', upita Urve. 'Ovo je Ibn Ebi-Kuhafe', odgovori Allahov Poslanik, s.a.v.s. "Da mi nismo ono što jesi, tako mi Allaha, dao bih ti ono što te sljeduje", reče Urve, i dohvati se brade Allahovog Poslanika, s.a.v.s. U tom trenutku El-Mugire ibn Šu'be, r.a., koji se naslanjao na sablju, zaprijeti pesnicom i reče: 'Skloni ruku sa brade Allahovog Poslanika, s.a.v.s., prije nego ti se ona ne vrati.' Nastavljajući sa provociranjem, Urve reče: 'Jadnik, šta ti bi, šta te naljuti?' Allahov Poslanik, s.a.v.s., osmjehnu se, a Urve upita: 'Ko je ovaj, Muhammede?' - 'Ovo je tvoj bratić Mugire ibn Šu'be',

reče Allahov Poslanik, s.a.v.s. Urve se okrenu Mugiri, te reče: 'Izdajico, do jučer sam smrad iza tebe čistio...' Naposlijetku, Allahov Poslanik, s.a.v.s., i njemu je rekao isto što je rekao njegovim prethodnicima. Urve je zadugo posmatrao kako se muslimani ophode prema Allahovu Poslaniku, s.a.v.s.; oko vode iza njegovog abdesta i njegove pljuvačke natječu se, slijede ga u svemu što čini i prate svaku njegovu misao. Potom se okrenuo i otišao. Po povratku se obrati Mekelijama: 'O Kurejšije, pohodio sam kraljeve Perzije, Bizantije i Abesinije u njihovim kraljevinama i ostale vladare, ali, tako mi Allaha, nisam vidio vladara da mu je odan njegov narod kao što su Muhammedu odani njegovi ashabi. Vidio sam narod koji ga nikad, nipošto izdati neće. Zato budite oprezni u odlukama. On vam je predložio razuman prijedlog pa ga prihvatite.' Poslije ovoga Kurejšije su Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., uputili Suhejla ibn Amra sa zaduženjem da sa njim, u ime njih, sklopi mirovni sporazum, unaprijed postavivši uvjet da ove godine ne može ući u Meku. Gledajući kako Suhejl ibn Amr prilazi, Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Ovoga puta Kurejšije hoće sporazum, zato šalju ovoga čovjeka.' Usaglasili su se nakon dugih rasprava o svim tačkama. Potom su objasnili sporazum i spremili se za pisanje. U tom trenutku Omer, r.a., skoči uzrujan i dođe do Ebu-Bekra, r.a., i reče: 'Ebu-Bekre; zar ovo nije Allahov Poslanik?', 'Svakako da jeste!' 'A nismo li mi muslimani?', 'Svakako da jesmo!', 'A nisu li oni mušrici?', 'Svakako da jesu!', 'A zašto onda dozvoliti poniženje našoj vjeri?!' Ebu-Bekr tada reče: 'Pokorio sam se njegovoj odluci i njegovom instinktu, jer svjedočim da je on Allahov Poslanik!', 'I ja svjedočim isto!' Zatim je Omer, r.a., došao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i rekao: 'O Allahov Poslaniče, nismo li mi muslimani, a nisu li oni mušrici?!' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Vi ste, svakako, muslimani, a oni svakako, mušrici.' Tada Omer, r.a., reče: 'Zašto onda dopustiti da nam se vjera ponižava.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., tada reče: 'Ja sam Allahov rob i Allahov poslanik, neću se suprotstaviti Allahovom naređenju, niti će me Allah napustiti.' Potom je Omer, r.a., često govorio: 'Kad postim, klanjam ili sadaku dajem, želim da me Allah oslobodi grijeha za one teške riječi, iako sam želio dobro.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., potom je pozvao Aliju ibn Ebi-Taliba i rekao: 'Piši!' Bismillahir-rahmanir-rahim - U ime Allaha, Svemilosnog, Milostivog'; A Suhejl reče: 'Takvog ne poznajem. Nego piši: 'Bismikellahumme - u Tvoje ime, Allahu', pa Resulullah, s.a.v.s., naredi Aliji: 'Piši: Bismikellahumme - u ime Tvoje, Allahu.' Sa ovim se saglašava Muhammed, Allahov poslanik...'; Suhejl ibn Amr ga prekide: 'Da vjerujemo da si Allahov poslanik, ne bismo se borili protiv tebe. Nego piši: Sa ovim se saglašavaju Muhammed, sin Abdullahov i Suhejl, sin Amrov: primirje se uspostavlja deset godina. U tom razdoblju narod će biti siguran i niko nikoga napadati neće. Ko od muslimana iz Meke priđe muslimanima Medine bez dozvole staratelja, bit će vraćen u Meku.

Ko priđe Kurejšima iz Medine neće biti vraćen u Medinu. Između nas uspostavlja se međusobno čuvanje, jedni druge nećemo krasti i jedni druge nećemo varati.'" U tačkama ugovora bilo je napisano da onaj ko želi ući u savezništvo sa Muhammedom, s.a.v.s., može to učiniti. A onaj ko želi ući u savezništvo sa Kurejšijama može to učiniti; tako je pleme Huza'a prišlo Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., a Benu-Bekr Kurejšijama. 'Ti ćeš se, Muhammede, vratiti ove godine i nećeš ući u Meku, a slijedeće godine možeš sa svojim ashabima ući i ostati u Meki tri dana, sa sobom možete nositi lahko naoružanje, a to su sablje u koricama.' Dok je Allahov Poslanik, s.a.v.s., precizirao tačke sporazuma sa Suhejlom ibn Amrom, pojavi se Ebu-Džundul, sin Suhejla ibn Amra, vezan u lancima, koji je želio prići Allahovom Poslaniku, s.a.v.s. Ne sumnjajući da neće moći ući u Meku, te da Meka neće biti slobodna, kao što im je Allahov Poslanik ispričao da je to sve u snu vidio, ashabi se silno razočarali kad saznadoše za tačke sporazuma, da se moraju vratiti u Medinu, te da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., pretrpio velika poniženja. Mnogi zapadoše u veliki očaj. U tim trenucima Suhejl primijeti svoga sina Ebu-Džundula, udari ga po licu i reče: 'Muhammede, jesmo li mi okončali ugovor prije nego što ti je ovaj čovjek došao?' 'Da', odgovori Allahov Poslanik. Suhejl ponovno priđe, dohvati Ebu-Džundula za okovratnik i krenu, vukući ga prema Kurejšijama. Ebu-Džundul gromkim glasom počeo zvati: 'O muslimani, zar ćete dozvoliti da budem vraćen mušricima, te da me oni od moje vjere odvrate?!' Ovo je još više rastužilo muslimane. A Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'O Ebu-Džundule, strpi se i očekuj nagradu. Uistinu će Uzvišeni Allah i svima potlačenima što su s tobom podariti pomoć i ukazati izlaz. Mi i mušrici potpisali smo sporazum. Mi smo se njima obavezali kao što su se i oni nama obavezali, i mi, uistinu, nećemo obećanje iznevjeriti.' Digao se Omer, r.a., prišao Ebu-Džundulu, i išao pored njega i govorio: 'Strpi se, Ebu-Džundule! Oni su uistinu mušrici, njihovim tijelima protječe pseća krv!' Primicao mu se tako da je Ebu-Džundul mogao dohvatiti vrh njegove sablje, a Omer je poslije pričao: 'Priželjkivao sam da izvuče moju sablju i njome ubije svoga oca. Međutim, on se ipak smilovao svome ocu i tako se to skončalo.' Kada je sporazum bio završen i potpisan Allahov Poslanik, s.a.v.s., klanjao je namaz i u Haremu, a još se dvoumio oko skidanja ihrama. Nakon namaza, ustade i reče: 'O ljudi, koljite kurbane i obrijte svoje glave.' Niko se nije odazvao njegovom pozivu, te je Allahov Poslanik, s.a.v.s., pozvao i drugi put, ali opet niko nije ustao. I treći put je pozvao, ali ni jedan čovjek nije ustao. Allahov Poslanik, s.a.v.s., tada uđe kod svoje žene Ummi-Seleme, r.a., i reče joj: 'O Ummi Selema, šta da činim?' Ummi-Selema odgovori: 'O Allahov Poslaniče, dobro znaš šta ih je snašlo, izidi i nemoj se obraćati nikome, već otidi do svoga kurbana i sam ga zakolji, a onda se obrij. Kad to uradiš, vidjet ćeš da će i ljudi uraditi isto.' Izide Allahov Poslanik, s.a.v.s., i bez

riječi pride svome kurbanu, te ga zakla, a zatim obrija glavu. Muslimani se ugledaše na Allahovog Poslanika i postupiše kako je i on postupio. Na povratku, na pola puta između Meke i Medine objavljena je sura "El-Feth."

Prenosi Ahmed od Musavvira ibn Mahreme i Mervana ibn el-Hakema. Ovo je rivajet koji navodi Ahmed, a prenose Junus ibn Bukejr i Zijad el-Bekai od Ebu-Ishaka sličnim rivajetom. Buhari prenosi rivajet od El-Musavvira ibn Mahreme i Mervana ibn Hakema u kom svaki od njih potvrđuje drugoga spomenuvši na početku riječi - "njih dvojica su rekli", a potom navodi tekst hadisa.

U rivajetu kod Buharije stoji: /183/ "...potom se Allahov Poslanik, s.a.v.s., vratio u Medinu, te mu je prišao Ebu-Besir, musliman iz plemena Kurejš, koga su mušrici Meke potraživali od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., poslavši svojih dvojicu ljudi. Pošto su ga podsjetili na obaveze Ugovora, Allahov Poslanik, s.a.v.s., naredio je da se ashab izruči dvojici mušrika. Krenuli su prema Meki i kad su bili u Zul-Hulejfi, sjedoše da se odmire i pojedu hurme. Ebu-Besir tada reče jednom od njih: 'Tako mi Allaha, čovječe čini mi se da ti je ova sablja veoma dobra.' Isuka je drugi i potvrdi: 'Jest, tako mi Allaha, dobra je, probao sam je i osvjedočio se.' 'Mogu li je malo vidjeti' - zatraži Ebu-Besir. Ovaj mu je dodade, a on prihvati sablju, mahnu njome i usmrći ga. Drugi je uspio pobjeći u Medinu, te preplašen utrča u džamiju, a Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Ovaj čovjek je vidio nešto strašno.' Potom pride Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i reče mu: 'Tako mi Allaha, moj drug je ubijen, a ubit će i mene!' Kada dođe Ebu-Besir, kaza: 'O Allahov Poslaniče, tako mi Allaha, Allah je tvoje jamstvo ispunio, jer si mene isporučio njima, ali i mene je Allah spasio od njih.' Tad Vjerovjesnik, s.a.v.s., reče: 'Jadna li mu majka, mogao je rat izazvati da je sa njim bilo još ljudi!' Kad je razumio ove riječi, te shvatio da će ponovno biti izručen Kurejšijama, Ebu-Besir iziđe iz Medine i uputi se ka obali mora. Nedugo iza toga, Ebu-Džundul ibn Suhejl uspije pobjeći iz Meke i sastati se sa Ebu-Besirovom. Ubrzo se broj pobjeglih muslimana iz Meke okupljenih oko Ebu-Besira povećao tako da su činili grupu. Kada bi čuli da karavan Kurejšija ide u pravcu Šama, oni bi ga sačekali, poubijali ljude i uzeli plijen. Tako su Kurejšije bile primorane obratiti se Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., preklinjući ga Allahom i rodbinstvom, da pristane na promjenu tačke Ugovora, te da svaki musliman koji pobjegne od njih Allahovom Poslaniku može biti i tamo siguran. Allahov Poslanik je prihvatio njihov prijedlog, da bi potom Uzvišeni Allah objavio:

"On je zadržao ruke njihove od vas, vaše od njih usred Meke", do riječi, **"žarom paganskim."** Ovako ga navodi El-Buhari u jednom od njegovih rivajeta.

لَقَدْ صَدَقَ اللَّهُ رَسُولَهُ الرُّسُلَ بِالْحَقِّ لَتَدْخُلَنَّ الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ إِنْ شَاءَ
اللَّهُ آمِنِينَ مُحَلِّقِينَ رُءُوسَكُمْ وَمُقَصِّرِينَ لَا تَخَافُونَ فَعَلِمَ مَا لَمْ تَعْلَمُوا
فَجَعَلَ مِنْ دُونِ ذَلِكَ فَتْحًا قَرِيبًا ﴿٢٧﴾ هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى
وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظَاهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا ﴿٢٨﴾

"Allah će obistiniti san Poslanika Svoga da ćete doista u Mesdžid - Haram ući sigurni - ako Allah bude htio - neki obrijanih glava, a neki podrezanih kosa, bez straha. On je ono što vi niste znali znao i zato vam je, prije toga, nedavno pobjedu dao."/27/ "On je poslao Poslanika Svoga s uputom i vjerom istinitom da bi je uzdigao iznad svih vjera. A Allah je dovoljan Svjedok!"/28/

Allahov Poslanik, s.a.v.s., u snu je vidio kako ulazi u Meku i čini tavaf oko Kabe. Svoj je san ispričao ashabima još dok je bio u Medini. Te pošto su došli do Hudejbije, niko od prisutnih nije sumnjao da se ispunjenje ovog sna neće dogoditi baš te godine. Pošto se sve završilo kako se završilo, te sporazum zahtijevao da se ove godine moraju vratiti, te da će im tek naredne biti dozvoljeno da uđu u Meku, u dušama pojedinih ashaba pojavilo se ogorčenje. Tako je Omer ibn el-Hattab, r.a., o tome pitao Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: "Zar nam nisi rekao da ćemo doći do Kabe i tavaf oko nje činiti?" A Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovori: "Ja sam to uistinu rekao, ali jesam li ti ja rekao da će to biti baš ove godine?" Omer, r.a., reče: "Nisi", a Allahov Poslanik, s.a.v.s., tad mu potvrdi: "Ti ćeš uistinu biti kod Kabe i tavaf oko nje činiti." Zato Uzvišeni Allah veli:

"Allah će obistiniti san Poslanika Svoga, da ćete doista u Mesdžid - Haram ući, ako Allah bude htio." Ovo je potvrđivanje vijesti, a nije samo izuzimanje. **"...sigurni"** za vrijeme ulaska,

"...neki obrijanih glava, a neki podrezanih kosa." Jedan dio muslimana brijaše glavu, a jedni su samo skratili kose. U hadisu sahih predanja prenosi se da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: /185/ "Allah se smilovao onima koji su obrijali glave." Muslimani rekoše: "I onima koji su podrezali kose, o Allahov Poslaniče?" Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: "Allah se smilovao onima koji su obrijali glave." Muslimani opet zamoliše: "Je li i onima koji su podrezali kose, o Allahov Poslaniče?" Allahov Poslanik, s.a.v.s., ponovno reče: "Allah se smilovao onima koji su obrijali glave", da bi - kad su muslimani ponovno zavapili: "Je li i onima koji su podrezali kose" - Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "I onima koji su podrezali kose." To je rekao tek treći ili četvrti put. **"...bez straha."** Ovim se muslimanima garantira potpuna sigurnost kad budu ulazili u Meku, negira se svaki strah jer će se u gradu osjećati pouzdano ne prezajući ni od koga. Tako je i

bilo za vrijeme obavljanja naknadne umre sedme godine po Hidžri. Šeste godine po Hidžri, mjeseca zul-ka'de, Vjerovjesnik, s.a.v.s., vratio se sa Hudejbije u Medinu. U Medini je proveo zul-hidždže i muharrem, da bi u mjesecu seferu krenuo u oslobađanje Hajbera. Oslobođenje Hajbera išlo je uporedo vojnim i političkim sredstvima. Hajber je velika pokrajina bogata palmicima i prostranim obradivim površinama raznih usjeva. Zarobljeno je mnogo jevreja. Oni su ostavljeni da obrađuju imanja koja su podijeljena kao ratni plijen, isključivo učesnicima na Hudejbiji.

U tome im se nije niko pridružio osim muhadžira koji su pristigli iz Etiopije, a to su: Dža'fer ibn Ebi-Talib i njegovi drugovi, te Ebu-Musa el-Eš'ari i njegovi saputnici. U mjesecu zul-ka'de sedme godine po Hidžri krenuo je Allahov Poslanik, s.a.v.s., sa učesnicima na Hudejbiji u Meku, da obavi umru. Ihrame su obukli u Zul-Hulefi i sa sobom potjerali kurbane. Prenosi se da je bilo 60 deva. Allahov Poslanik, s.a.v.s., prvi je počeo učiti telbiju, a ashabi su za njim ponavljali. Kada bijaše u blizini Merruz-Zahrana naređeno je Muhammedu ibn Selemiju da sa konjicom i oružjem ide ispred njih. Mušrici se silno uplašiše da ih je Allahov Poslanik, s.a.v.s., odlučio napasti i da je prekršio Ugovor. Mekelije kao izaslanika poslaše Mikreza ibn Hafta, koji se obratio: "O Muhammede, nismo znali da kršiš ugovor?" Allahov Poslanik, s.a.v.s., upita: "A šta to znači?" Izaslanik nastavi: "Ušao si naoružan strijelama i kopljima?!" Allahov Poslanik, s.a.v.s., tada reče: "To nije tako. Mi smo svoja oružja odložili u Je'džedžu." "Znali smo da si od riječi i da ispunjavaš obećanja", završi mušrik. Poglavari mekanskih nevjernika ljuti i bijesni, napustiše grad kako ne bi gledali Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i njegove ashabe, r.a. Ostali stanovnici Meke, ljudi, žene i djeca stajali su pored puta ili na krovovima kuća i posmatrali Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i njegove ashabe, r.a. Allahov Poslanik, s.a.v.s., išao je iza ashaba. Zajedno su učili telbiju. Kurbane su smjestili kod Zu-Tuva. Allahov Poslanik, s.a.v.s., jahao je na svojoj devi Kasva, koju je vodio Abdullah bin Revvaha i izgovarao stihove:

"U ime Onog osim Čije vjere druge nema.

U ime Onog Koji Muhammeda sprema.

Sklanjajte se nevjernici, on danas ide,

vi ste ga sprečavali, pravda danas stiže.

Kur'an, kad je slazio, morali smo braniti,

tako silno danas kufri glavu skinuti.

Prijatelj kufra bez prijatelja je ostao,

Milostivi to je svakom objavio.

U Knjizi objavljenoj čita se i ne krije;

od smrti u ime Allaha slađe ništa nije.

Moj Allahu, ja vjerujem u objavu Tvoju."

Prenosi Ahmed od Ibn-Abbasa, r.a., da je rekao: /186/ "Prilikom ulaska u Meku na Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i ashabima bili su vidljivi tragovi jesripske groznice, tako da su to mušrici s podsmijehom jedan drugom naglašavali. A kad su

posjedali u blizini Kabe naspram Hadžerul-esveda da posmatraju kako će muslimani tavaf činiti, Allah Uzvišeni je obavijestio Poslanika, s.a.v.s., o njihovim riječima. Zato je Poslanik, s.a.v.s., naredio ashabima da tri kruga obavljaju polutrčeci, kako bi mušrici vidjeli njihovu čvrstinu. Tri su kruga trčali, a onda je Resul, s.a.v.s., čuvajući zdravlje svojih ashaba, naredio da nastave hodom i to da prolaze između dva rukna kako bi ih mušrici što manje vidjeli. Gledajući kako muslimani tavafe, mušrici rekoše: "Jesu li ovo ti što rekoste da ih je snašla jesripska groznica? Ovi su izdržljiviji od bilo koga." Prenose Buharija i Muslim, a u rivajetu kod Ahmeda od Ibn-Abbasa, r.a., stoji: /187/ "Uistinu je Allahov Poslanik, s.a.v.s., obavljao propise hadža trčeci oko Kabe, te između Safe i Merve kako bi mušrici vidjeli njegovu snagu." Prenosi Muslim i En-Nesai.

"On je ono što vi niste znali znao, i zato vam je, prije toga, nedavnu pobjedu dao", tj. Uzvišeni je Allah, dž.š., znao kakve koristi proizlaze iz toga što vam je zabranjeno što niste vidjeli Meku i u nju ušli prve godine, dok to vi niste znali", **"i zato vam je, prije toga"**, tj. prije vašeg ulaska, koji vam je obećan putem sna Allahovog Poslanika, s.a.v.s., **"nedavnu pobjedu dao"**, a to je sporazum postignut između vas i vaših neprijatelja mušrika. Potom Uzvišeni veli:

"On je poslao Poslanika Svoga s uputom i vjerom istinitom", tj. s korisnim znanjem i dobrim poslom,

"da bi je uzdigao iznad svih vjera", tj. nad pristicama svih vjera i ideologija, svih naroda širom Zemlje - Arapa i ostalih.

"A Allah je dovoljan Svjedok!", tj. On je Svjedok Svome Poslaniku i On je njegov Pomagač. A Allah najbolje zna.

ﷺ
محمد رسول الله

وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ تَرَاهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا
يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا سِيمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ مِنْ أَشْرَ السُّجُودِ
ذَلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَمَثَلُهُمْ فِي الْإِنْجِيلِ كَزَرْعٍ أَخْرَجَ شَطَأًا
فَعَازَرَهُمْ فَأَسَاطَخُظًا فَاسْتَوَىٰ عَلَىٰ سَوَابِهِمُ حَيْبُ الزُّرَّاعِ لِيُخَيِّطَ بِهِمْ
الْكُفَّارَ وَعَدَلَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ
مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا ﴿٢٩﴾

Muhammed je Allahov poslanik, a njegovi su sljedbenici strogi prema nevjernicima, a samilosni među sobom; vidiš ih kako ruku' i sedždu čine, želeći Allahovu nagradu i zadovoljstvo - na licima su im znaci, tragovi od padanja licem na tlo. Tako su opisani u Tevratu. A u Indžilu: oni su kao biljka kad

izdanak svoj izbaci pa ga onda učvrsti, i on ojača, i ispravi se na svojoj stabljici izazivajući divljenje sijača - da bi On s vjernicima najedio nevjernike. A onima koji vjeruju i dobra djela čine Allah obećava oprost i nagradu veliku."/29/

Allah Uzvišeni obznanjuje o Muhammedu, s.a.v.s.; da je on Allahov poslanik, istinski, bez sumnje i dileme: **"Muhammed je Allahov poslanik."** U ovom je sadržano svako lijepo i plemenito svojstvo Poslanika, s.a.v.s, da bi potom Uzvišeni hvalom istakao njegove ashabe, r.a., riječima:

"...a njegovi su sljedbenici strogi prema nevjernicima." Kao i riječima:

"Allah će sigurno mjesto njih dovesti ljude koje On voli i koji Njega vole, prema vjernicima ponizne, a prema nevjernicima ponosite." /5:54/ Ovo je svojstvo zajednička osobina svih sljedbenika Allahovog poslanika Muhammeda, s.a.v.s., kao i svih vjerovjesnika prvenstveno. Oni su osorni prema nevjernicima, a samilosni i nježni prema dobrim ljudima. Njihova su lica namrštena kad ih gledaju nevjernici, a ozarena kad ih posmatraju muslimani. Tako Uzvišeni veli:

"O vjernici, borite se protiv nevjernika koji su u blizini vašoj i neka oni osjete vašu strogost!"

/9:123/ Vjerovjesnik, s.a.v.s., kaže: /188/ "Primjer vjernika u međusobnoj ljubavi i samilosti jeste kao primjer jedinstvenog tijela; kada samo jedan dio njegov oboli, cijelo tijelo se trese u groznici i trpi nesanicu." Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: /189/ "Mu'min je uz mu'mina kao građevina, očvršćuju jedan drugoga", pokazujući, s.a.v.s., uvukao je prste jedne među prste druge ruke. Oba se hadisa nalaze u sahih zbirci. Allah Uzvišeni dalje kaže:

"Vidiš ih kako ruku' i sedždu čine želeći Allahovu nagradu i zadovoljstvo." Opisuje ih Allah, dž.š., da su marljivi, koji mnogo rade, a najbolji posao je namaz. Da su iskreni kod poslova u ime Allaha, očekujući kod Njega nagradu, a to je Džennet, koji u sebi sadrži svaku dobrotu i obilnu opskrbu te zadovoljstvo Uzvišenog Allaha, a ono je najvrednije. Kao što Uzvišeni kaže:

"A zadovoljstvo Allahovo veće je od svega toga." /8:72/

Riječi Uzvišenog:

"Na licima su im znaci, tragovi od padanja licem na tlo." To je lijepa mu'minska čehra, znak pokornosti Uzvišenom Allahu. Dobri ljudi kažu: "Ko noću mnogo klanja njegovo lice danju lijepo izgleda; koji vjernik bude iskren u odnosu sa Uzvišenim Allahom kad ga drugi ne vide, Allah će poboljšati njegovo ponašanje u ophođenju s ljudima." Prenosi se od Omera ibn el-Hattaba da je rekao: "Ko je dobar u tajnosti, Allah mu daje dobro u javnosti." Prenosi Imam Ahmed od Ibn-Abbasa, r.a., a on od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da je rekao: /190/ "Dobro

djelovanje, dobro vladanje i dobro ekonomisanje dio je od dvadeset pet dijelova vjerovjesništva." Ashabi, r.a., svoje su nijete očistili i svoje poslove uljepšali, pa su im lica bila ozarena te bi svako ko ih pogleda začudio se njihovom ponašanjem, ophođenju. Malik, r.a., kaže: "Pričali su mi da su kršćani, kad bi vidjeli nekog od ashaba, r.a., koji su oslobodili Šam, rekli: "Tako mi Allaha ovi su, sudeći prema predanjima, bolji od Isaovih, a.s., učenika." Istina je to što su rekli jer je ovaj ummet veličan u svetim knjigama, a najodabraniji i najbolji su od ovog ummeta ashabi Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Uzvišeni Allah istakao je njih spominjući ih u prijašnjim objavljenim knjigama te stoga ovdje Uzvišeni kaže:

"Tako su opisani u Tevratu." Zatim kaže:

"A u Indžilu, oni su kao biljke kad izdanak svoje izbace" "pa ih onda učvrste", "i oni ojačaju", tj. stasaju i visoko narastu, **"i isprave se na svojoj stabljici izazivajući divljenje sijača."** Tj. takvi su ashabi Allahovog Poslanika, s.a.v.s.; oni su ga učvrstili, oni su ga ojačali, oni su ga pomogli. Oni su sa njim kao što su izdanci sa svojom stabiljkom.

لي "...da bi On sa vjernicima najedio nevjernike." Iz ovog ajeta Imam Malik, da mu se Allah smiluje, izvlači zaključak kojim se smatraju nevjernicima svi koji mrze ashabe, r.a. Mnogi hadisi govore o fadiletima ashaba, r.a., i zabrani da se i najmanja njihova mahana uopće spominje, jer je dovoljno to što ih Allah pohvaljuje i kaže da je njima zadovoljan. Potom Uzvišeni Allah veli:

"...a onima koji vjeruju i dobra djela čine Allah obećava." Prijedlog u riječi objašnjava vrstu **"oprost"**, tj. njihovih grijeha **"i nagradu veliku"**, tj. mnogobrojne sevabe i obilnu opskrbu. A Allahovo je obećanje iskreno i istina. On ga neće iznevjeriti niti izmijeniti. A svako ko bude slijedio ashabe, r.a., svrstava se zajedno sa njima. Prenosi Muslim u svome Sahihu od Ebu-Hurejrea, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: /191/ "Nemojte grditi moje ashabe, jer tako mi Onog u Čijoj je ruci moja duša, niko od vas neće ni u pola dostići ono što su ashabi dostigli, pa kad bi podijelio zlata koliko je brdo Uhud."